

*Δ. Σιδηροπούλου-Δημακάκου**, *Κ. Μυλωνάς***, *Αικ. Αργυροπούλου****

**ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ
ΓΟΝΕΩΝ ΤΟΥΣ ΣΤΙΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ**

Ο στόχος της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων των μαθητών/μαθητριών για την επίδραση που πιστεύουν ότι ασκούν οι γονείς τους στην επαγγελματική ανάπτυξη τους και στις επαγγελματικές τους επιλογές. Το δείγμα ήταν 556 μαθητές και μαθήτριες λυκείου από σχολεία της Αττικής, της κεντρικής, ηπειρωτικής δυτικής και νότιας Ελλάδας καθώς και από σχολεία της Κύπρου. Χορηγήθηκε αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο με 24 ερωτήματα που αφορούν στην επίδραση των γονέων στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις των εφήβων. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι υπάρχει γενικά συμφωνία μεταξύ των γονέων και των παιδιών για τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των δευτέρων, ενώ ένα άλλο σημαντικό συμπέρασμα είναι ότι αρκετά υψηλό ποσοστό των γονέων αφήνει την επιλογή αποκλειστικά στο παιδί. Πάντως, η συμμετοχή των γονέων στην επαγγελματική ανάπτυξη των παιδιών φαίνεται να είναι μάλλον μέτρια, γεγονός που οδηγεί στην ανάγκη σχεδιασμού ειδικών προγραμμάτων ανάμειξης των γονέων στην επαγγελματική ανάπτυξη των παιδιών.

Λέξεις Κλειδιά: Επαγγελματικές επιλογές, Επαγγελματική ανάπτυξη, Προγράμματα ανάμειξης γονέων

*D. Sideropoulou-Dimakakou**, *K. Mylonas***, *K. Argyropoulou****

**ADOLESCENT'S OPINIONS FOR PARENTAL
INFLUENCE ON THE OCCUPATIONAL CHOICE**

The aim of this study was to investigate the opinions held by adolescent students in respect to the influence their parents have on the students' occupational evolution and on their occupational choices. The sample consisted of 556 students of the last three High-School grades, from the regions of Attica, central, continental south and west regions of Greece and also from Cyprus. The students seem to feel that they generally agree with their parents on their educational and occupational choices, although they report to a rather large extent that parents opt out by considering these choices solely a matter of their offspring. Parental contribution to occupational evolution is regarded as being moderate, a finding which underlines the necessity of constructing special facilitation programs for enhancing active involvement of parents in their offspring occupational evolution.

Keywords: Occupational choice, Occupational evolution, Special facilitation programs for parental involvement.

* Η Δ.Σ.-Δ είναι Επίκουρη Καθηγήτρια Επαγγελματικής Αξιολόγησης και Καθοδήγησης του Τομέα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

** Ο Κ.Μ. είναι Λέκτορας του Τομέα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών στη Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας και Στατιστική στην Ψυχολογία.

*** Η Αι.Α. είναι υποψήφια Διδάκτωρ του Τομέα Ψυχολογίας του Παν/μίου Αθηνών. *Επικοινωνία:* Παν/μο Αθηνών, Φιλοσοφική Σχολή-Τομέας Ψυχολογίας, Πανεπιστημιούπολη, Ιλίσια – 15784 Αθήνα, τηλ. 210 7277571, fax. 210 7277534.

Εισαγωγή

Οι περισσότεροι γονείς θεωρούν ότι ένα από τα σημαντικότερα καθήκοντά τους είναι να βοηθήσουν τα παιδιά τους στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της σταδιοδρομίας τους. Οι γονείς δεν επηρεάζουν μόνον τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές φιλοδοξίες των παιδιών τους αλλά φαίνεται να παίζουν και ένα σημαντικό ρόλο στον επαγγελματικό τους σχεδιασμό και στη λήψη απόφασης (Amatea & Cross 1980). Η έρευνα δείχνει ότι οι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης θεωρούν τους γονείς τους πολύ σημαντικούς παράγοντες για τη διαμόρφωση του επαγγελματικού τους σχεδιασμού, σε αντιδιαστολή με το πόσο σημαντικούς παράγοντες θεωρούν τους δασκάλους και τους συμβούλους (Burkhardt, Orletsky, Hotchkiss, Lowry, Curry, & Cambell 1977, Γιαννίτσας et al. 2000, Σιδηροπούλου 1991).

Οι γονείς έχουν άμεσο έλεγχο πάνω στο περιβάλλον, στο οποίο ανατρέφονται τα παιδιά τους, επομένως μπορούν να τα εκθέτουν σε εμπειρίες που είναι σχεδιασμένες να βοηθήσουν τη διαδικασία της επαγγελματικής τους ανάπτυξης. Καθώς τα παιδιά μπαίνουν στο εκπαιδευτικό σύστημα, «οι γονείς μοιράζονται με τους δασκάλους την ευθύνη της ανάπτυξης των παιδιών αλλά δεν την εγκαταλείπουν ποτέ» (Heft & Cramer 1992, σελ. 350-352).

Μολονότι οι περισσότεροι γονείς θεωρούν σημαντικό αυτό το έργο, εντούτοις δε νιώθουν πάντα βέβαιοι ότι έχουν τις γνώσεις και την ικανότητα να βοηθήσουν τα παιδιά τους να πάρουν επαγγελματικές αποφάσεις

(Bartz 1978). Η πολυπλοκότητα και οι διαρκείς μεταβολές της σύγχρονης δομής της απασχόλησης δυσκολεύουν τους περισσότερους γονείς να είναι οι κύριοι επαγγελματικοί καθοδηγητές των παιδιών τους. Επίσης, συχνά οι γονείς έχουν τα δικά τους εργασιακά προβλήματα την εποχή που τα παιδιά τους τους ζητούν βοήθεια για τον επαγγελματικό τους σχεδιασμό. Άλλοι πάλι θεωρούν ότι η γνώση τους για τις επαγγελματικές ευκαιρίες είναι πεπαλαιωμένη.

Διάφορες τέτοιες σκέψεις και στάσεις προκαλούν μια αβεβαιότητα στους γονείς για το αν πρέπει να σταθούν αμέτοχοι στις αποφάσεις των παιδιών τους ή πρέπει να ασκήσουν πίεση στα παιδιά για συγκεκριμένες αποφάσεις. Αυτές οι καταστάσεις χειροτερεύουν όταν υπάρχουν οικονομικές ανακατατάξεις και αλλαγές στη δομή της απασχόλησης, όπως συμβαίνει σήμερα στις δυτικές χώρες.

Ένα άλλο θέμα που επηρεάζει το ρόλο που παίζουν οι γονείς στην επαγγελματική ανάπτυξη των παιδιών τους σχετίζεται με τη μορφή της σύγχρονης οικογένειας. Οι περισσότεροι γονείς, για παράδειγμα, οι οποίοι είναι «αρχηγοί» μονογονεϊκών οικογενειών αισθάνονται ανίκανοι να παράσχουν επαγγελματικό προσανατολισμό ή άλλη παρόμοια μορφή βοήθειας στα παιδιά τους, μερικοί μάλιστα λόγω οικονομικού και προσωπικού άγχους δεν διαθέτουν την ψυχική ενέργεια να το κάνουν. Επίσης, πολλοί γονείς δεν ξέρουν με ποιό τρόπο μπορούν να βοηθήσουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη του παιδιού τους και συχνά χρειάζονται επιβεβαίωση από τους συμβούλους ότι μπο-

Πίνακας 1: Αποτελέσματα ανάλυσης παραγόντων για τις απόψεις των μαθητών ως προς την επίδραση των γονέων στις επαγγελματικές τους επιλογές

<i>Απόψεις μαθητών για...</i>	<i>Παρ. 1</i>	<i>Παρ. 2</i>	<i>Παρ. 3</i>	<i>Παρ. 4</i>
Πληροφορίες για αγορά εργασίας από γονείς	0,65	0,14	0,08	0,09
Πληροφορίες για σπουδές από γονείς	0,64	0,24	0,04	0,12
Βοήθεια στην ανάπτυξη ικανοτήτων από γονείς	0,61	0,28	0,05	0,10
Γνώση ενδιαφερόντων από γονείς	0,60	-0,03	0,26	-0,01
Σοβαρότητα συζήτησης για επάγγελμα	0,54	0,05	0,29	0,19
Συχνότητα συζήτησης για επάγγελμα	0,47	0,28	0,17	0,10
Επιρροή στην επαγγελματική επιλογή	-0,09	0,82	0,08	0,05
Βοήθεια στη λήψη επαγγελματικών αποφάσεων	0,23	0,76	0,15	0,04
Βοήθεια για επαγγελματική επιλογή	0,29	0,62	0,33	0,00
Βοήθεια στη λήψη αποφάσεων από γονείς	0,40	0,61	0,10	-0,02
Οι γονείς διαμορφώνουν ενδιαφέροντα	0,40	0,50	-0,09	0,05
Συμφωνία με γονείς ως προς το επάγγελμα	0,12	0,11	0,86	0,08
Συμφωνία με γονείς ως προς τις σπουδές	0,11	0,14	0,84	0,14
Συμφωνία με γονείς ως προς τις απόψεις	0,14	0,14	0,84	0,07
Αξία ΑΕΙ για γονείς	0,11	0,00	0,05	0,79
Επιθυμία γονέων για σπουδές παιδιού σε Α.Ε.Ι.	0,05	-0,06	0,19	0,78
Επιθυμία γονέων για μεταπτυχιακές σπουδές παιδιού	0,13	0,14	0,04	0,71
Ο σκοπός είναι η ικανοποίηση των γονέων	0,26	0,23	0,15	0,05
Αξία τεχνικής εκπαίδευσης για γονείς	0,07	0,02	0,09	-0,20
Ενθάρρυνση επισκέψεων παιδιού στον ΣΕΠ από γονείς	0,23	0,06	0,02	-0,14

Κλειδί:

Παράγοντας 1: συμμετοχή των γονέων στην επαγγελματική ανάπτυξη

Παράγοντας 2: επίδραση των γονέων στις επαγγελματικές αποφάσεις

Παράγοντας 3: συμφωνία με τους γονείς

Παράγοντας 4: αξία της πανεπιστημιακής μόρφωσης για τους γονείς

όπως την ικανοποίηση, την προσφορά στους άλλους, τη συνεργασία με τους συναδέλφους κ.λπ.

Οι γονείς, μερικές φορές, δεν συνειδητοποιούν τη στάση απέναντι στην εργασία που οι ίδιοι αντανακλούν στο οικογενειακό πλαίσιο. Οι σύμβουλοι μπορούν να τους βοηθήσουν να αναγνωρίσουν την έκταση στην οποία τονίζουν τις αρνητικές πλευρές της δικής

τους εργασίας –πλήξη, έλλειψη ικανοποίησης, συγκρούσεις, πίεση, ανταγωνισμός– κατά τη διάρκεια των οικογενειακών συζητήσεων. Εάν παρουσιάζονται μόνον αυτές οι πλευρές της εργασίας, το παιδί θα δυσκολευθεί να δει τα θετικά στοιχεία και τα οφέλη της εργασίας. Οι αξίες που αποδίδουν οι γονείς στην εργασία είναι η βάση, στην οποία το παιδί αρχί-